

משחקי נופש, חשיבה טקטית במשחק Ultimate Frisbee

מגיש: גד גולדסטין

מבוא:

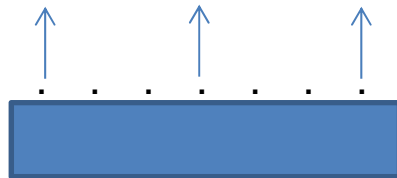
משחק ה-Ultimate Frisbee התפתח בתיכון בניו ג'רזי בארה"ב בסוף שנות ה-60. לאחר יותר מ-40 שנה, תפס המשחק תאוצה ברחבי העולם והפך למשחק תחרותי ועממי כאחד. הנגישות והפשטות שבו הן שהופכות אותו למשחק נפלא בזמנים של חופש ופנאי, ואפשר לראות אותו משוחק בפארקים השונים בארה"ב. מצד שני, הוא הושרש במערכת החינוך והספורט במקומות רבים ואף משוחק בתחרויות בין בתי ספר ובאליפויות אזוריות. על כן נוצר הצורך בחשיבה טקטית מעמיקה בכדי להביא שיפור ניכר באיכות המשחק האישי, הקבוצתי וההוצאה לפועל של תאוריות משחקיות. מאמנים החלו בחשיבה טקטית כיצד הם יכולים לתת ביטוי מקסימלי ליכולותיהם המגוונות של שחקניהם. כמו כן, כיצד יתעלו את חוקי המשחק, גבולות המגרש והנתונים הפיסיים של שחקניהם לטובת הצלחת הקבוצה. סוגי הטקטיקות השונים הם תוצאה של ניסוי וטעיה, תכנון ותיקון חוזר על מנת להגיע לרמת ביצוע גבוהה שתביא משחק יעיל עם שערים רבים והגנה חזקה ויציבה.

הטקטיקה:

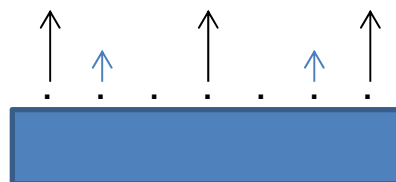
תחילת התקפת המשולש

בעת זריקת הפתיחה של קבוצת ההגנה לעבר קבוצת ההתקפה, יסתדרו שחקני קבוצת ההתקפה לפי סידור מרחבי של 2 – 3 – 2 (ראה שרטוט). אופן הסידור של השחקנים מתחיל כאשר כולם עומדים על קו תחום ההבקעה. 2 השחקנים הקיצוניים ביותר והשחקן האמצעי מבין 7 השחקנים, הם שחקני ההגנה האמצעיים, כלומר תפקידם לרוץ למרכז פריסתה של הקבוצה. הם יעמדו באזור שבין שחקני ההגנה הקדמיים לבין שחקני ההגנה האחוריים.

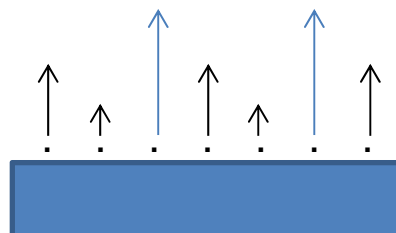
כל אחד רץ קדימה ממקום פתיחת המשחק עד לאזור האמצע בקו ישר (ראה שרטוט). שחקנים אלו הם ה 3 במערך 2 – 3 – 2.

באותו הזמן, 2 השחקנים הראשונים אחרי הקיצוניים ביותר, הם השחקנים האחוריים. מרחק ההתקדמות שלהם לכיוון מרכז המגרש הוא הקטן ביותר מכלל השחקנים. בהמשך הם אלו שימנעו את תפיסת הצלחת על ידי שחקני הקבוצה היריבה. שחקנים אלו הם ה 2 האחוריים במערך 2 – 3 – 2.

2 השחקנים המרכזיים, שלישי מסוף כל צד, יוצאים קדימה ויהיו השחקנים הקדמיים ביותר. מרחק ההתקדמות שלהם בפתיחת המשחק הוא הגדול ביותר, ובהמשך אלו הם שחקני ההתקפה שלרוב יתפסו את הצלחת באזור תחום ההבקעה. שחקנים אלו הם ה 2 הקדמיים במערך 2 – 3 – 2.

ביסוס תפקידים ותנועה בהתקפת המשולש

הסידור הייחודי נועד להשגת מטרות רבות. ראשית, התקפת המשולש מאפשרת ניצול מרבי של שטח המגרש ע"י פיזור השחקנים במרחב, בצורת מגוונות של משולשים. מטרת התקפה זו היא יצירת זוויות מסירה טובות ואפשרויות מסירה רבות. לכל שחקן צריכות להיות לפחות 2 אפשרויות מסירה בכל עת.

כאמור, שחקני הקבוצה יבצעו את כל התפקידים בהתאם למצב המשחק באותו הרגע. לכן באימונים יבצעו פעולות הגנה, קישור והתקפה בדומה למצבי המשחק. אולם בזמן המשחק, ברצוני לנצל בצורה מיטבית את יכולות השחקנים הייחודיות, ולכן אציב כל שחקן במקום בו הוא יהווה יתרון לקבוצתו.

תפקידים

2 שחקני ההתקפה הקדמיים, יתמקדו בחיתוכים לעומק שטח היריב ובבוא העת גם ינצלו זאת לתפיסת מסירה וזכייה בנקודת משחק לטובת קבוצתם. לשחקנים אלו יכולת תפיסה טובה מאוד, בנוסף כוח מתפרץ ומהירות על מנת לברוח לשחקני ההגנה. גובה גם כן יכול להיות נתון שיהווה יתרון על פני ההגנה.

3 שחקני הקישור יתמקדו בהנעת הצלחת בין חברי הקבוצה. הם יהיו שחקני מעבר בין ההגנה להתקפה ובין השחקנים האחוריים לקדמיים. יתפקדו גם כ"מאמנים" על המגרש ויוציאו לפועל תכניות משחק של המאמן. בנוסף, הם ידעו לזהות נקודות תורפה בהגנה שעומדת מולם וידעו לזרוק את הצלחת לשטחים מתיים, בהם אין שחקני הגנה.

2 שחקני ההתקפה האחוריים יתמקדו בהכוונת עמיתיהם לקבוצה במצב בו קבוצתם בהתקפה. לאחר פעולות הגנתיות, יתחילו מהלכים התקפיים ויקדמו את הצלחת במעלה המגרש על ידי מסירה לשחקני הקישור.

שחקנים אלו יהיו הקו האחרון בהתקפה ובמקרה של חוסר באפשרות למסור לעומק או לרוחב, יהיו מטרות נוחות למסירה אחורנית לצורך תחילת התקפה חדשה. על כן, צריכים לזהות מצוקות התקפיות של שחקני הקישור ולהגיב בהתאם. הם יתאפיינו ביכולות ניתור ומהירות.

תנועה

מטרתי ההתקפית בהתקפת המשולש היא יצירת מצב תמידי בו קבוצתי תוכל להיות במצב הבקעה תוך מספר מהלכים מועט ככל האפשר. לכן, על השחקנים להיות בעמדות יחסית קבועות שיאפשרו זאת. צורת העמידה הייחודית מאפשרת 2 אפשרויות מסירה לפחות לכל שחקן. לאחר המסירה, צריך השחקן לנוע לכיוון השער לאזור בו אין שחקני הגנה או התקפה. דרך פעולה זו, הוא יפתח זווית ואפשרות מסירה חדשות לשחקן האוחז בצלחת. לאחר

החיתוך לשטח "מת" של שחקן אחד, צריך שחקן אחר להתקדם, להתאים את עצמו וליצור משולש חדש. (ראה סרטוט)

במקרה בו שחקן קישור יוצא מהאזור שלו לצורך התקפה, ישלים אותו שחקן ההגנה באותו האופן כמו בשרטוט הקודם. במקרה בו שחקן הגנה יוצא לחיתוך עומק, ישלים את מקומו שחקן הקישור. כלומר, בהתקפה ישנן אופציות רבות, ולעיתים יש צורך בשחקן אחורי שיאייש אזור קדמי יותר שיכול להוות איום על התחום ההבקעה. במקרים כאלו ידאגו השחקנים האחוריים באזורו למלא את מקומו על מנת לא ליצור חורים במערך ההתקפי. יחס המרחקים בין שחקני הקבוצה צריך להישמר, זאת אומרת שבמצבי התקפה מתפרצת או התקפה עומדת, המרחקים בין השחקנים יגדלו או יקטנו אך השחקנים צריכים לדאוג לשמור על יחס מרחקים קבוע במערך התקפת המשולש.

ביסוס, תפקידים ותנועה בהגנת המשולש

עקרונות הפריסה הבסיסית של ההתקפה וההגנה בדבר העמידה שבהן, זהות לחלוטין ולכן לא אפרט זאת. אולם פעולות השחקנים והתנועה שונות במהותן.

הגנת המשולש מתבססת על ניצול שטח המגרש, צורת המגרש וקווי החוץ לטובתה. כאשר סידור ההגנה הייחודי נועד לעצור את ההתקפה וליצור קשיים במסירת הצלחת הין שחקני הקבוצה היריבה. זאת ועוד, ליצור מצב שבו יהיה אפשר בקלות יחסית לעבור ממצב הגנתי למצב התקפי בצורה מסודרת ויעילה.

הגנת המשולש יוצרת "ענן" של שחקנים באזור בו הם נמצאים, הפריסה לא נעשית בכל המגרש אלא רק מול מקום הימצאות הצלחת. ההתמקדות בהגנה זו היא בגורמים המאיימים ליצור חיסרון של ההגנה או כאלה שעלולים ליצור מצב פגיע בתחום ההבקעה. על כן, כל שחקני הקבוצה משתתפים במאמץ ההגנתי, אם בחלק הקדמי ואם בתחום השער. על מנת לשמור על מערך של 2 – 3 – 2 גם בהגנה, יש צורך בתקשורת מילולית ברורה וקולנית.

תפקידים

2 שחקני ההגנה הקדמיים ביותר צריכים להפעיל לחץ הגנתי, להקשות על ביצוע מסירה איכותית ואף לתפוס באוויר את ניסיון המסירה של שחקני ההתקפה. מיקומם במגרש יהיה תמיד עם הפנים אל שחקני ההתקפה האחוריים, עם מוכנות גבוהה להתקפה מהירה במקרה של חטיפה.

3 שחקני ההגנה האמצעיים צריכים למנוע מסירות עומק ולשמור על הקו השני של שחקני ההתקפה. אם מדובר באזור אמצע המגרש, שמירתם תהיה אישית.

2 שחקני ההגנה האחוריים צריכים למנוע הבקעה של הקבוצה היריבה. הם יעשו זאת על ידי שמירה אישית של שחקני ההתקפה הקרובים ביותר לתחום ההבקעה, או אלו שנמצאים בתוכו. שחקנים אלו יהיו זריזים מאוד, ידעו לקרוא מצבי משחק ויגיבו בהתאם.

תנועה

שחקני ההגנה הקדמיים שומרים אישית אם שחקן ההתקפה אווז בצלחת, ואם לא, שמירתם תהיה על פי האזור בו הם נמצאים. הם ירוצו לאחור כאשר הצלחת עוברת את קו ההגנה שלהם.

שחקני ההגנה האמצעיים, ישמרו כל אחד באזורו, אך כאשר שחקן באזורם יבצע חיתוך לעומק במגרש או לרוחבו, הם ילוו אותו ושחקן הגנה קדמי ישלים את מקומם. בתוך תחום ההבקעה, כל שחקן הגנה אמצעי, ישמור אישית את השחקן שבתחום ההבקעה. שחקני ההגנה האחוריים ישמרו אישית לאורך כל תהליך ההגנה, וינתבו בקולם את שאר שחקני ההגנה במקרה בו שחקן התקפה מבצע חיתוך. עקרון נוסף בתנועת ההגנה הוא שככל ששחקן הגנה נמצא רחוק יותר מהצלחת, כך הוא יצמצם את הפער בינו לבין חבריו להגנה ויקטין את המשולש לכיוון הצלחת. כך כל ההגנה תנוע בהתאם למיקום הצלחת. במקרה בו הצלחת תימסר לשחקן רחוק, יהיה זמן מעוף ארוך שיאפשר הסתגלות והתאמה של ההגנה.

תהליך הכתיבה

ראשית יש לומר שצפיתי בקליפים של מטלה מספר 1, וביצעתי אותה, מה שעזר לי להבין עוד יותר את חוקי המשחק, מספר השחקנים ומטרתו הכללית. לאחר מכן גלשתי במספר אתרים שונים וקראתי על המשחק ונחשפתי לראשונה לטקטיקות שונות של Ultimate Frisbee. בדקתי מהו מושג הטקטיקה וכיצד הוא מוגדר מילוני, על מנת שאוכל לפרק אותו לגורמים שונים כגון הגנה, התקפה, בלימה ומשחק מעבר כלשהו. חשבתי עם עצמי מה תפקידם של גורמים אלו, וכיצד אני יכול בעזרת שחקנים ליישם בצורה מלאה את הגורמים הנ"ל. כלומר, מה נדרש משחקן הגנה או התקפה טוב והאם הוא יכול ליישם במגרש את הטקטיקה התיאורטית. כך הגעתי לכתיבת הטקטיקה שלי למשחק בתקווה שאוכל לנסות אותה בשנה הבאה בבית הספר. בנוסף, אני חושב שתהליך הכתיבה של עבודה זו עזר לי לבטא במילים תחושות ורגשות רבים שעולים בי כאשר אני משחק, כל משחק, ועל ידי העבודה הבנתי מהו תהליך החשיבה שיש לעבור.